

Dr Maciej Lasek
Prostujemy bujdy o trotylu

Prof. Jacek Wódz
Nic nie wróci do normalności

Wojsko w cieniu caracali

Nowe pokolenie analfabetów

Z COVIDEM PRZEZ ŻYCIE

ISSN: 1509-3115 Indeks: 353299

9 771509 311102

MIĘDZYNARODOWY

KONKURS

IM. SZYMONA

SZURMIEJA

NA DRAMAT

WSPÓŁCZESNY

O TEMATYCE ŻYDOWSKIEJ

12.04-15.09 2021

SZYMON

SZURMIEJ'S

INTERNATIONAL

COMPETITION

FOR A CONTEMPORARY
JEWISH-THEMED
DRAMA

MIĘDZYNARODOWY KONKURS
IM. SZYMONA SZURMIEJA
NA DRAMAT WSPÓŁCZESNY
O TEMATYCE ŻYDOWSKIEJ

SHYMON SZURMIEJ'S
INTERNATIONAL COMPETITION
FOR A CONTEMPORARY
JEWISH-THEMED DRAMA

www.teatr-zydowski.art.pl
www.facebook.com/teatr.zydowski

Teatr Żydowski
im. Ester Rachel i Dory Kanielskich

Tych ofiar mogło nie być

Radzimy sobie nieźle. Ile razy słyszeliście te słowa z ust ministrów Dworczyka i Niedzielskiego? Powtarzają to kłamstwo dzień w dzień. Czego w tym gadaniu jest więcej? Głupoty czy bezczelności? Faktów i ponurej rzeczywistości nie da się jednak przykryć propagandowymi frazesami. System ochrony zdrowia, za który także oni odpowiadają, rozpadł się na kawałki. Jesteśmy świadkami największej katastrofy od zakończenia wojny. W kraju, który chwali się ogromnym budżetem, codziennie na covid umierają setki Polek i Polaków. A ile osób umiera na inne choroby?

Od wielu miesięcy setki tysięcy zdiagnozowanych ciężko chorych nie ma gdzie się leczyć. Jedyny pomysł, jaki ma dla nich władza, to ograniczanie wizyt i zabiegów, zamknięcie oddziałów, kierowanie opiekujących się nimi specjalistów do zespołów zajmujących się covidem. Ciężko chorych ludzi, których można byłoby wyleczyć, zostawiono z problemami. Podobny los czeka tych, którzy mimo widocznych kłopotów ze zdrowiem nie mają nawet szansy na badania. Po sześciu latach rządów PiS nie chce brać odpowiedzialności za efekty własnej polityki. Za niedofinansowanie służby zdrowia, za fatalną organizację, ciągłe i pozorne reformy oraz politykę kadrową eliminującą ludzi z kompetencjami i charakterem.

Brakuje wszystkiego. Strategii, finansowania, planowania, ponadpartyjnego porozumienia w sprawie modelu służby zdrowia, rozszerzonego systemu kształcenia lekarzy, pielęgniarek i pracowników medycznych. Zamiast współpracy ze środowiskiem, które ratuje nasze życie kosztem własnego zdrowia, skrajnego przemęczenia, bezsilności wobec ogromu zadań i wynikającej z tego frustracji, mamy arogancję władzy, która wie lepiej od lekarzy ekspertów.

Efekty widzimy. Co oznacza suchy komunikat ze szpitala: czekamy na zwolnienie łóżka covidowego, gdy przed tym szpitalem stoją karetki z chorymi? Zwolnienie łóżka to po prostu śmierć chorego.

Polska stała się wielką umieralnią. Choć nie musiało tak być. Za skalę tych śmierci odpowiadają konkretni ludzie.

Dzieją się w naszym kraju rzeczy straszne, o których prawie nie mówimy. Wolimy słuchać opowieści o trudach akcji szczepionkowej. Ulegamy tej wielkiej propagandowej bańce, choć dotyczy ona najprostszego czynności, jaka jest w medycynie. Ukłucie igłą jawi się odpowiedzialnym za zorganizowanie tego prostego, choć masowego procesu jako niezwykle skomplikowane wydarzenie. Tym to smutniejsze, że w Polsce są setki, jeśli nie tysiące menedżerów, którzy by to zorganizowali o wiele, wiele sprawniej niż obecna ekipa.

BAKOWSKI

CYTATY

MARIAN BANAŚ, prezes NIK

Posiadamy dowody świadczące o głębokich patologiach i dysfunkcji władzy.

„Business Insider”

JEREMY PAXMAN, prezenter BBC

Pelno tu mądrych ludzi wykonujących bezsensowną pracę i uważających się za kogoś ważnego.

„Forum”

ZDANIE
Lewicowe pismo z tradycjami

Nowy numer w WERSJI ELEKTRONICZNEJ

15 zł 9 zł

www.sklep.tygodnikprzeglad.pl

W NUMERZE

KRAJ

- 8 Prostujemy bujdy o trotylu**
– rozmowa z dr. Maciejem Laskiem
- 16 PiS wchodzi w buty AWS**
Morawiecki jak Buzek, Gowin jak Gowin...
- 19 Rzetelny sąd nad PRL**
O zbiorze tekstów prof. Andrzeja Walickiego
- 20 Jak się kręci koronabiznes**
Wzbogaceni na pandemii
- 23 Burmistrz nam podpadł**
Mieszkańcy Prabut czują się obrażeni
- 26 Powrót analfabetyzmu**
Zdalna szkoła cofa w edukacji
- 30 Dramat w cieniu caracali**
Skutki rezygnacji z zakupu śmigłowców
- 32 Bezdzielnicy z wyboru**
Szczęście bez potomstwa

ZDROWIE

- 9 Z covidem przez życie**
– rozmowa z dr. Michałem Chudzikim
- 12 Nowa normalność**
Świat kontra skutki wirusa

ZAGRANICA

- 36 Sto dni po brexicie**
Co poszło nie tak
- 40 Głosowanie z przeszkodami**
Nowelizacja prawa wyborczego w Georgii

OPINIE

- 42 Jacek Wódz**
Nic „nie wróci do normalności”

HISTORIA

- 45 Polska wieś przed wojną**
O tym nie piszą w podręcznikach

KULTURA

- 48 Buntownik wyraża uczucia pominiętych**
– rozmowa z Łukaszem Czapskim
- 51 Culturalia**
- 66 Międzynarodowe Biennale Miniatury**

OBSERWACJE

- 52 Włochy – kraj kawą płynący**
Espresso jak religia
- 56 Człowiek jest łatwym celem**
Tygrysy bengalskie polują na ludzi

SPORT

- 58 Z futbolową kadrą leci pilot, ale...**
Po debiucie Paula Sousy

FELIETONY I KOMENTARZE

- 3 Jerzy Domański**
Tych ofiar mogło nie być
- 15 Jan Widacki**
Stodoły z kolumnadą
- 29 Andrzej Romanowski**
Wstydlivy chrzest Polski
- 35 Roman Kurkiewicz**
Leć, Jurko
- 39 Tomasz Jastrun**
Namiestnicy
- 55 Wojciech Kuczok**
Czerstwa dama

32
KRAJ

BEZDZIETNI Z WYBORU
Szczęście bez potomstwa

48
KULTURA

BUNTOWNIK
WYRAŻA UCZUCIA
POMINIĘTYCH
– rozmowa
z Łukaszem Czapskim

56
OBSERWACJE

CZŁOWIEK JEST ŁATWYM CELEM
Tygrysy bengalskie polują na ludzi

Projekt okładki: Iza Mierzejewska

FOT. SHUTTERSTOCK

✉ Oddolne wsparcie Polski Ludowej

Bohdan Piętka w doskonale udokumentowanym tekście „Historia nigdy nie jest czarno-biała” (PRZEGLĄD nr 14) pokazuje, że rozmiary aktywnego zaangażowania ludzi podziemia w odbudowę rodzącej się po wojnie nowej Polski były niemałe, mimo że nie zgadzali się oni z jej politycznym charakterem. Dla IPN jest to jednak temat tabu. Chciałbym wskazać również

niedostrzegane publicznie zjawisko oddolnego wspierania Polski Ludowej. W rozmowie Władysława Gomułki ze Stalinem (III kw. 1945 r.) pada liczba 200 tys. PPR-owców działających w kraju (Ryszard Strzelecki-Gomułka, Eleonora Salwa-Syzdek, „Między realizmem a utopią”). Wiosną 1945 r. liczbę członków PPR szacowano na 250-300 tys. (Andrzej Leon Sowa „Historia polityczna Polski”). W książce Teresy Torańskiej „Oni” znajdziemy liczbę 350 tys. członków PPR dla okresu 1945-1946. W „Atlasie polskiego podziemia niepodległościowego 1944-1956”, opracowanym przez prof. Rafała Wnuka z KUL i dr. Sławomira Poleszaka z IPN, podane są następujące liczby członków PPR: w 1945 r. – 300 tys., w 1948 r. – 900 tys. Według Czesława Kozłowskiego pod koniec 1947 r. PPR liczyła 821 tys. członków, a PPS – 750 tys. („Namiestnik Stalina”). Andrzej Paczkowski („Zdobycie władzy 1945-1947”) twierdzi, że liczba członków PPR wzrosła z ok. 400 tys. jesienią 1946 r. do ponad 800 tys. rok później. Latem 1947 r. do PPS należało ponad 650 tys. osób. Ujawnienie przynależności do lewicy oznaczało wówczas przeważnie wyrok śmierci z rąk „żołnierzy wyklętych”. Ten temat to kolejne tabu dla IPN, widzącego Polskę Ludową wyłącznie w objęciach Armii Czerwonej, NKWD, UB i milicji.

Eugeniusz Guz

✉ Smoleński hochsztapler

Mam wielki żal do bliskiego mi środowiska technicznego, że odwróciło się od wysokiej klasy specjalisty z byłej Państwowej Komisji Badania Wypadków Lotniczych dr. inż. Macieja Laska, który badał też katastrofę pod Smoleńskiem. Jak można było nie bronić fachowca znającego się na rzeczy, tylko pozwolić na zalewanie społeczeństwa bredniami podważającymi prawa fizyki w wielu jej obszarach, awioniki, materiałoznawstwa i wszystkich tych, które były badane przez członków komisji Millera? Dlaczego tak łatwo środowisko techniczne, tysiące inżynierów i techników, utytułowanych naukowców z politechnik i instytutów badawczych, fachowców z przemysłu i branż związanych z lotnictwem, podkuliło ogon i pozwoliło pleść androny totalnemu laikowi w tych obszarach? Dziś błąd tamtego opuszczenia i zaniechania jest nie do odrobienia.

Janusz M. Kowalski

f Plusy dodatnie i plusy ujemne

Słaba ocena ministrów „dobrej zmiany” wynika z dominującej roli Jarosława Kaczyńskiego, który nie zna i nie rozumie zagranicy. Brak jego zainteresowania tym tematem ma odzwierciedlenie w decyzjach kadrowych i umocowaniu politycznym ministrów.

Jaroslav Kacer

ZDJĘCIE TYGODNIA

9 kwietnia nad ranem, w wieku 99 lat, zmarł książę Filip, mąż królowej Elżbiety II. O jego śmierci informują specjalne komunikaty, m.in. ten wyświetlany na Piccadilly Circus w Londynie.

Jerzy Maksymiuk, wybitny artysta, twórca Polskiej Orkiestry Kameralnej, Sinfonii Varsovii, kompozytor, dyrygent, który z najznakomitszymi zespołami z całego świata nagrał ponad 100 płyt, **obchodzi 85. urodziny.** *Ad Multos Annos, Mistrzu.*

Ponad 40 mld zł wyniosły wydatki na program 500+ w 2020 r., a w ciągu pięciu lat od jego uruchomienia było to już 141 mld zł.

Rada Etyki Mediów z przewodniczącym Ryszardem Bańkowiczem doczekała się uznania przez sfery rządowe. Premier Morawiecki zapowiedział skargę do REM na „Wiadomości” TVP po wyemitowaniu „oczerniającego”, „pełnego absurdu i insynuacji” materiału o działalności Polskiego Funduszu Rozwoju i prezesa Pawła Borysa.

Prof. Jakub Lewicki, wojewódzki konserwator zabytków w Warszawie, nakazał prywatnej Uczelni Medycznej im. Marii Skłodowskiej-Curie odbudowę bezprawnie zniszczonych budynków XIX-wiecznej Stalowni Warszawskiej przy ul. Szwedzkiej.

PKO BP, mający duży portfel hipotek frankowych, ogłosił, że jest gotowy na masowe porozumienie z frankowiczami i przewalutowanie kredytów.

Polska jest w czołówce krajów marnujących produkty spożywcze. Przeciętna rodzina wyrzuca w ten sposób 3 tys. zł; 247 kg żywności, w tym ponad 180 bochenków chleba.

Michał Dworczyk, szef kancelarii premiera, odpowiedzialny za akcję szczepionkową, nie potrafił sensownie wytłumaczyć przyczyn zamieszania z nagłą rejestracją na szczepienia osób w wieku 40-59 lat.

Po raz siódmy za rządów PiS, od 2015 r., wymieniany jest zarząd Polskiej Grupy Zbrojeniowej, największego holdingu państwowych fabryk broni.

Ks. Leszek S., były proboszcz parafii w Boguszwowie-Gorcach (woj. dolnośląskie), został skazany nieprawomocnie przez sąd w Świdnicy na 15 lat więzienia za czyny pedofilskie wobec trzech małych dziewczynek.

Emerytowany ks. prałat Andrzej Czerwiński, były proboszcz parafii św. Andrzeja Boboli w Gdyni-Obłużu, został wydalony ze stanu duchownego za współżycie z osobą nieletnią.

Waldemar B., były senator PiS, z zawodu stolarz-tapicer, u boku Jarosława Kaczyńskiego celebrujący rocznicę smoleńskie, zabił psa, ciągnąc go na sznurze za rozpędzonym samochodem. Zobaczmy, ile czasu spędzi w celi.

O 70% wzrosły zyski Amazona w czasie pandemii, a zarobki pracowników tylko o 6%.

PRZEBŁYSKI

Przepracowane biznesy

Tak się porobiło, że co spojrzymy na Piotra Naimskiego, to widzimy odwrotność bankomatu. Wpłatomat – nie wypłaca kasy, tylko bierze. Od nie za mądrych Polaków z dojazdowej zmiany, którzy wciskają mu państwowym miliardy złotych. Po drodze przeliczane na dolary. Dla Naimskiego i jego ekipy nie ma górnej ceny, które by wujowi Samowi nie zapłacili. Mamy już wyjątkowo drogi gaz. I najdroższe na świecie samoloty. A teraz Amerykanie wypychają nam elektrownie atomowe. Gorsze i droższe od francuskich, ale co tam. Naimski już mówi: kupimy. Chyba że ta pokłócona ferajna wyleci z posad. I co wtedy? Amerykański parasol może się okazać dla nich dziurawy.

Premier Kurski

Jeśli coś w Polsce szybko rośnie, to ambicje Jacka Kurskiego. Już nie zadowala go komitetywa z Zenkiem Martyniukiem. Celuje w fotel premiera. No bo jeśli kandydatem może być taki Obajtek z Pcmia, to dlaczego nie Kurski? W staraniach o fotel mogą mu pomóc stare wypowiedzi na temat Zbigniewa Ziobry. Bo czyż nie cieszą Kaczyńskiego takie opinie Kurskiego: „Delfin okazał się leszczem, jeśli nie leszczkiem, który pozbawiony jest wizji, pomysłu, wyposażony w charyzmę trzęsącej się galarety. I na dodatek co chwilę trzeba mu zmieniać pieluchę” i „Oddam za darmo paletę pampersów. Zmieniałem je przez ostatnie trzy lata co dwa dni dorosłemu, ale *de facto* są dla dzieci. Termin ważności OK”. Już on by sobie poradził z Solidarną Polską.

Donosik Płużańskiego

Przodownik! Tadeusz Płużański na ten tytuł zasłużył setkami tekścików o historii na opak. Dla Płużańskiego „Ogień”, „Bury” i podobni mordercy cywilów, kobiet i dzieci to bohaterowie. Rycerze wielkiej sprawy. A trup tu czy tam nijak honoru im nie odbiera.

Ma też Płużański inną pasję. Donosik tu, donosik tam. Najświeższy jest w „Tygodniku Solidarność”. Cytujemy dosłownie: „To nie państwo polskie uważa działania »Burego« na ludności białoruskiej za zbrodnię wojenną, tylko charge d'affaires w Mińsku Marcin Wojciechowski – wieloletni dziennikarz »Gazety Wyborczej«, a w latach 2013-2015 rzecznik prasowy MSZ, kiedy szefami dyplomacji byli kolejno: Radosław Sikorski i Grzegorz Schetyna”. Niby dwa oblicza. A przecież Płużański jest jeden.

Prawda Wildsteina (syna)

Będąc jeszcze w nastroju poprimaaprilisowym, trafiliśmy w „Gazecie Polskiej” na garść złotych myśli. Co kawałek, to trafniejszy. Na przykład taki: „Jest największym internetowym ściekiem hejtu i ordynarnych fake newsów”. Albo bardziej filozoficzny: „Jest to złamanie wszelkich zasad etycznych, jakimi powinien w życiu kierować się normalny człowiek”. A najbardziej zachwycił nas finał: „Pod spodem widzimy to samo – najbrutalniejsze chamstwo, prymitywizm... słowem: najgorszy syf”.

Ho, ho, ale ostro poleciał po kumplach Dawid Wildstein, znany z tego, że jest synem Bronisława. Niestety, jak przetarliśmy okulary, okazało się, że Dawid W. tradycyjnie ujada na opozycję. Lustra mu pozabierali czy co?

www.sklep.mleczko.pl

www.mleczko.pl

PYTANIE TYGODNIA | Czy palenie na klatkach schodowych i balkonach powinno być zakazane?

DR PAWEŁ LIPOWSKI

*Instytut Zdrowia Publicznego
Collegium Medicum UJ*

Tak, jeżeli przyjmijemy za punkt wyjścia do rozważań ochronę zdrowia publicznego, rozumianą jako zdrowie populacji (podobnie jak w przypadku idei obowiązkowych szczepień ochronnych). Wówczas wartością chronioną przez prawo w wyższym stopniu niż wolność osobista (możliwość palenia papierosów) byłoby właśnie zdrowie innych osób. Istotne byłoby przy tym założenie, że nie naruszamy prywatności człowieka (nietykalności mieszkania), ale eliminujemy zachowania godzące w przestrzeń publiczną (narażenie sąsiadów na szkodliwe emisje dymu tytoniowego). Z punktu widzenia egzekucji prawa najlepiej byłoby, aby decyzja o zakazie wydana przez podmioty zarządzające *sui generis* przestrzeniami wspólnymi (spółdzielnia mieszkaniowa, wspólnota mieszkaniowa) poparta była zmianą ustawodawstwa (w tym Ustawy z 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych).

PROF. ZBIGNIEW MIKOŁĘJKO,

filozof, eseista, poeta

Jestem stanowczo przeciwny zakazowi palenia na balkonach, ponieważ szkodliwość tego zachowania dla otoczenia może być tylko pozorna, a taki przepis może służyć rozmaitym działaniom represyjnym nieprzyjaznych sąsiadów. Wprowadzanie podobnych regulacji jest kolejnym wyrazem tego, że palacze stali się kozłami ofiarnymi rozmaitych lęków społecznych. Polityczna poprawność naszych czasów zabrania przesładowania innych grup, a osoby palące same często mają poczucie winy, dlatego mnoży się szykany przeciwko nim, zupełnie lekceważąc zagrożenia dużo groźniejsze, chociażby związane z konsumpcją alkoholu.

DR KRZYSZTOF PUCHALSKI,

sociolog zdrowia i medycyny

Należałoby poprzeć wszelkie działania służące ograniczeniu niechcianej ekspozycji na dym tytoniowy, gdyż jego wdychanie przez osoby niepalące to dla nich duże ryzyko zdrowotne, a ponadto wiążą się z nim negatywne konsekwencje psychiczne, węchowe i smakowe. Inną kwestią jest skuteczność działań na rzecz zdrowia

publicznego, których sednem są regulacje prawne. Jesteśmy społeczeństwem, które lubi kwestionować wszelkie zakazy, natomiast wśród decydentów istnieje tendencja do prób rozwiązywania problemów za pomocą zmian przepisów. Tymczasem równie ważne są inne narzędzia, w tym przypadku np. intensyfikacja kampanii edukacyjnych poświęconych skutkom biernego palenia. Od lat obserwujemy pozytywne zmiany w zachowaniach palaczy, jest więc szansa, że takie inicjatywy byłyby skuteczne.

Czytelnicy PRZEGLĄDU

ANITA DURAN

Nie, bo to będzie martwe prawo, trudne do wyegzekwowania, a martwe prawo to złe prawo. Przeszkadza mi, gdy sąsiad pali latem na balkonie, ale bardziej przeszkadza i rujnuje moje zdrowie smog.

JERZY KRAWIEC-MOSTOWIAK

Nie można pozostawić uzależnionych bez miejsc zaspokajania ich potrzeb. Balkon wydaje się tutaj dobrą propozycją, ale według mnie należałoby wprowadzić dozwolone godziny palenia, bo trzeba także uwzględnić niepalących.

Not. Michał Sobczyk